

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στον πρόλογο ανέφερα ότι ένα σωστό λεξικό της Ρομανί γλώσσας δεν μπορεί να γραφεί από μη Τσιγγάνο, όταν αυτός δεν μιλά πολύ καλά τη γλώσσα και τον ισχυρισμό μου αυτόν τον στήριξα στο γεγονός ότι έχω επισημάνει σωρεία λαθών σε λεξικά που έχουν κυκλοφορήσει. Παραθέτω μερικά από αυτά –γιατί σκοπός μου δεν είναι η καταγραφή των ερμηνευτικών και ετυμολογικών λαθών-, για να επιστήσω την προσοχή των χρηστών των λεξικών αυτών που έχουν κυκλοφορήσει, ιδίως τα τελευταία χρόνια.

1. αγορά = κινιπέ και όχι κι(ν)ντιπέ. (Πρόκειται για την αγορά με την έννοια του αγοράσματος).
2. ακοίταχος = μπιντικχλό και όχι νιντικλί(ν)ντιλο, το οποίο σημαίνει «δεν κοιτάχτηκε».
3. αλυσίδα = σιντζίρι και όχι κοράκο που σημαίνει «λαιμού» (κορ = λαιμός).
4. βαριέμαι = υσσενιάβ και όχι πφαριάβ που σημαίνει βαραίνω (αμετβ.) και μτφ. σκάζω (αμετβ.), (πφαρό = βαρύς).
5. δάχτυλο (ποδιού) = νάι, που χρησιμοποιείται για όλα τα δάχτυλα, χεριών και ποδιών, και όχι «πουρνό», που σημαίνει το τμήμα του ποδιού κάτω από τον αστράγαλο.
6. δουλεύω μετβ. = μπουκιαράβ (σ.α. επεξεργάζομαι, κατεργάζομαι) και όχι μπουκί-κεράβ (= δουλειά κάνω) που είναι αμετάβατο.
7. εκνευρίζομαι = χολί-σίρνταβ (= θυμό τραβώ). Πρόκειται για ετυμολογικό λάθος. Το δεύτερο συνθετικό δεν προέρχεται από το ρήμα νταβ = δίνω.
8. ελληνόπουλο = ντασικανό-χουρντό (= ελληνικό παιδί) και όχι ντασικανορό, που είναι υποκοριστικό του επιθέτου ντασικανό = ελληνικός. Ντασικανορό κυριολεκτικά σημαίνει ελληνούτσικος. Όμοια συμβαίνει σε πολλά επίθετα, π.χ. νανγκό = γυμνός, νανγκορό = γυμνούτσικος, μπαρό = μεγάλος, μπαρορό = μεγαλούτσικος.
9. εξαντλημένος = τσχορντό, που σημαίνει ακόμη ρημαγμένος, χυμένος, διαλυμένος. Πρόκειται για ετυμολογικό λάθος. Η λέξη τσχορντό προέρχεται από το ρήμα τσχοράβ = εξαντλώ, χύνω, ρημάζω (μετβ.), διαλύω και το οποίο δεν έχει καμία εννοιολογική σχέση με το ρήμα κλέβω = τσοράβ, που δεν προφέρεται με παχύ τσ, όπως συμβαίνει με το ρήμα τσχοράβ.
10. εξαπατημένος = χοχαντό ή χοχανταρντό, που σημαίνουν ακόμη γελασμένος, πλανεμένος, ξεγελασμένος, και όχι πρασα(ν)τό που σημαίνει χλευασμένος.
11. ζάλη = ζαλιπέ και όχι ζαλισαριπέ, που σημαίνει ζάλισμα.
12. θερμόμετρο = θερμόμετρο και όχι κχαγκάκι, που σημαίνει «μασχάλης» (κχακ = μασχάλη).
13. καπέλο = καπέλα και όχι σσερέσκι, που σημαίνει κεφαλιού (σσορό = κεφάλι), (σσερέσκι-ντουκ = κεφαλιού πόνος, κεφαλόπονος). Το γεγονός ότι σσερέσκι δε σημαίνει καπέλο, δε μπορεί να έχει ετυμολογική σχέση με τη λέξη σάρα = αντίσκηνο.

14. καταπίνω = νακχαβάβ που σημαίνει κυριολεκτικά περνώ (μετβ.) και δεν έχει καμία ετυμολογική σχέση με τη λέξη «νακ» = μύτη. Το ότι τα πουλιά καταπίνουν από τη μύτη δεν άγει στο συμπέρασμα ότι το ρήμα νακχαβάβ προέρχεται από τη λέξη νακ = μύτη.
15. κόψιμο = τσхинιπέ από το ρήμα τσхинάβ = κόβω και όχι τσχι(ν)ντιπέ, που σημαίνει κούραση και που προέρχεται από τη λέξη τσχι(ν)ντιάβ = κόβομαι, κουράζομαι.
16. κρεμιέμαι = ου(μ)μπλαβάμαν και όχι ουμπλαντόμαν, που σημαίνει κρεμάστηκα.
17. λιποθυμισμένος = μπαηλμούσσι και όχι πελό, που σημαίνει έπεσε.
18. ξύπνιος = τζουνγκαντό και ουσσι(ν)ντό (ουσσι(ν)ντό κυριολεκτικά σημαίνει σηκωμένος, και όχι όρθιος, ουσστάβ = σηκώνομαι) (όρθιος = οπρι(ν)ντό ή ντίκι).
19. Στο λήμμα όπλο = τσχουνταλί δίνεται λανθασμένη ετυμολογία. Η λέξη δεν προέρχεται από το ρήμα τσхинάβ = κόβω, αλλά από το ρήμα τσχαβ = ρίχνω. Τσχουνταλί κατά λέξη σημαίνει ριχτήρας. (τσχουηπέ ή τσχουντιπέ = ρίξιμο).
20. Η λέξη παραλίγο ερμηνεύεται με τη λέξη εμπουκίσα, μπουκίσα, που σημαίνει «λιγάκι». Είναι υποκοριστικό της λέξης εμπούκα = λίγο (για την απόδοση της λέξης παραλίγο χρησιμοποιούνται κατάλληλες περιφράσεις).
21. πηγαίνω = τζαβ. Λανθασμένη είναι η ερμηνεία τζαλ. Η λέξη τζαλ, που «απαντάται σε μερικά τσιγγάνικα τραγούδια», είναι το τρίτο πρόσωπο του τζαβ. Δεν είναι μετατροπή του β σε λ «για λόγους ευφωνίας».
22. ρολόι = σαάτο (σ.α. ώρα). Έτσι λέγεται το ρολόι στην οδό Αδριανουπόλεως (οικισμός Τσιγγάνων) της Κομοτηνής και όχι γιουναφκαλό.
23. σκουπίζομαι = κοσάμαν και όχι σσουλαράμαν.
24. σκουπισμένος = σσουλαντό (με σκούπα) και όχι σσουλαρντό.
25. στάζω (αμετβ.) = τχάβνταβ δε χρησιμοποιείται μόνο για νερό αλλά για κάθε υγρό. Το ρήμα είναι μόνο αμετάβατο. Ως μεταβατικό στάζω (σταλάζω) χρησιμοποιείται το ρήμα τχαβνταράβ.
26. σωστός = ντένκι (σ.α. σωστά) και όχι τσατσέ (ή τσατσές), που είναι επίρρημα και σημαίνει αλήθεια, πράγματι όντος, π.χ. εκ ντένκι μπουκί νασστί κερές = μια σωστή δουλειά δεν μπορείς να κάνεις.
27. φερετζές = φερετζάβα και όχι καλαρντί, που σημαίνει μαυρισμένη.
28. φτύσιμο = τσχουνγκαριπέ και όχι τσχουνγκάρ που σημαίνει σάλιο, τσχουνγκάρνταβ ή τσχουνγκαράβ = φτύνω, π.χ. σσουκιλό μο τσχουνγκάρ = στέγνωσε το σάλιο μου.